

Gorenjec.

Političen in gospodarsk list.

Izlaja vsako soboto popoldne, če je ta dan praznik, pa dan poprej. — Velja po pošti prejeman za celo leto 4 krone, za pol leta 2 kroni, za četrť leta 1 krono. Za Kranj brez pošiljanja na dom stane za celo leto 3 krone, za pol leta 1 krono 50 vinarjev. — Na naročle brez istodolne vpočiljativé naročnine se ne ozira. — Za oznanila plačuje se za petitvisto 10 vinarjev, če se tiska enkrat, 8 vinarjev, če se tiska dvakrat, če se tiska večkrat, pa po dogovoru. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnitstvo se nahaja v g. Floriana hiši nasproti mestne hranilnice. — Upravnitstvu naj se blagovoljio pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, urednitstvu pa dopise in novice.

Prva številka »Gorenjca« se je poslala na ogled, in prosimo vse one, ki se mislijo naročiti na ta list, da takoj blagovoljio doposlata naročnino. Jako neljubo bi nam namreč bilo, ako bi se list ustavil vsem onim, ki naročnine niso poravnali, in potem ne morejo prejeti vseh številok. Naročnina znaša za mesto Kranj in ako se list dobiva v tiskarni tri krone za celo leto, za vse druge kraje s pošto pa še eno krono na leto več.

Kaj hočemo mi?

Opetovano se je že izražala želja na Gorenjskem po listu, ki naj bi zastopal posebno gorenjske koristi. Dolgo, dolgo je trebalo, predno se je ta goreča želja mogla izpolniti dragim Gorenjcem.

Gorenjci živo potrebujejo svojega lista, kakor ga imajo približno Dolenjci že dvanajst let. Izpremembra časa — saj vedno hiti brez pardona naprej — je pokazala, da je ravno sedaj po odpravi časniškega koleka mogoče, izdajati po ceni raznovrstno berilo vsaj po enkrat na teden.

Zakaj je ravno za Gorenjce dobro, da imajo svoj list, ko imamo že itak dovolj časnikov, bodo — to vemo že znanprej — takoj ugovarjali nekateri? Le počasi, prijatelj! Res je, da premore mali slovenski narodič ogromno število različnih časnikov, toda pomisliti se mora, da ima dandanes malone vsak večji okraj svoje glasila, svoje pribežališče, kjer je mogoče velike bolj natanko razmotrivati krajevne zadeve, kakor pa v zunanjih listih, kjer se desetokrat prepirata urednik in dopisnik zaradi tesnega prostora. Krajevni časopisi imajo tedaj nalogo, odbremeniti večje liste.

„Gorenjec“ bode političen in gospodarsk list. Objavljal bode na kratko važnejše tedenske dogodke na političnem polju, prinašal v člankih politične in gospodarske vsebine. Za dopisnike je

odločil poseben oddelek, v „novičarju“ bode objavljal gorenjskega in sploh slovenskega sveta se tičeče novosti, o gospodarskih stvareh pa hoče pisati tudi v posebnem oddelku, na zadnje bode nudil cenjenim naročnikom novosti za domačo knjižnico.

Posebno pozornost bode „Gorenjec“ obračal na gospodarske stvari. Naše kmetijstvo bi se dalo še mnogo popraviti po razmerah časa, da se bode naš kmetič bolje zavedal svojega stanu in lažje dihal. Kmetu je dandanes treba tudi nekoliko omike, saj današnji čas ne vpraša, ali znaš, ali ne znaš, ampak hiti vedno dalje, in gorje onemu, kogar zasači, da ni pripravljen in poučen o razmerah časa, tedaj ga hitro spravi s pota. Zatorej bode naš list vedno obsojal krivično zabavljanje proti šoli in učiteljem, katerim je vendar poleg duhovnikov izročén blagor in duševni razvitek slovenske mladine. Dandanes je treba znati nekoliko več, ko samo hruške peč'. — Cvetoča trgovina in obrtnija bode dobila v našem listu vnetega zagovornika. Pomagano more biti Slovincem le po zdravih, lepo se razvijajočih žilicah, zakaj slabo in šibko je drevo, če mu nasekaš nekatere veje, tedaj jame hirati i v osrčju. Torej tudi trgovci in obrtniki so člani slovenskega debela, katere treba podpirati in jim pomagati, dokler je še čas.

Marsikatera naprava bi se dala še izvršiti na Gorenjskem, zakaj velika večina niti ne vé, kakšni zakladi so v nji zakopani, če se ravnamo le po Vodniku:

«Išče te sreče, uni ti je dan,
Najel jo boš, ak' nisi zaspan.»

Treba je ljudi same na to opozoriti, zakaj kam pridemo, če ne pridejo novi dohodki v deželo o pravih časa, tedaj je po nas vseh!

Posamezne številke veljajo 6 vinarjev.

Seveda bode naš list drage volje šel tudi drugim stanovom na roko, če bodo njih težnje opravičene. Društvom, ki prirejajo veselice na Gorenjskem, bomo vsikdar z veseljem odpirali listova prodala. S kratka rečeno, naš list naj polegoma postane pravi tolmač vsega gorenjskega prebivalstva, in nobene hiše naj tod ne manjka, kjer bi se ne nahajal ta časnik. Zato se tem potem uljudno obračamo do vseh prijateljev in vnetih zagovornikov lista, da nam pomagajo bodisi s peresom, bodisi z obilnim naročevanjem voditi in izvršiti težko nalogo. Tedaj pogumno naprej!

Uredništvo „Gorenjca“.

Zakladi na Gorenjskem.

(Dopis.)

I.

Prav malo je deželic, katerim je stvarnik dal lepo prirodno lego, in naša Gorenjska se zamore ponašati s taisto ter se nikakor ne sme prištevati k redkimi. Tu dobiš prav veliko stvarij, katerih bi drugod zaman iskal. Marsikaj najdeš tu v izobilju, kar drugod sploh nimajo. In tod je usoda odločila domovino slovenskemu narodu, ki se še dandanes čvrsto oklepa hribov in dolin njegovih starodavnih pračedov.

Znano bode, da je kranjska dežela — razume se samo ob sebi, da tudi gorenjska stran — v prvi vrsti kmetijska dežela. Danes hočem nekoliko govoriti samo o kmetijstvu, in se naj mi oprost, ako se s to stroko pečarju splošno v celi deželi. Gorenjska zavzema glede

PODLISTEK.

Nekaj o afriških Burih.

Na južnovzhodnem koncu Afrike razprostira se mala državica Transval, kjer prebiva kmetijski narod Burov. Transval slove kot jedna najbogatejših dežel, ker ondi se dobi vsako leto jako mnogo zlata. Seveda ne manjka lako nnežev, ki poželjivo gledajo po zlātu, tudi v tej pokrajini. Naselilo se je vsled tega ondi precejšnje število Nemcev, Holancev in zlasti veliko Angležev. Večina ondotnih prebivalcev pa je Burov, ki se pečajo zlasti s poljedelstvom. Pravijo, da jih je okrog poldrugi milijon. Po veri so kalvinci. Transval je republika s predsednikom Krügerjem. V svoji upravi so že precej napredovali, saj imajo že tudi nekakšen parlament, kamor pošljajo bodisi Buri kakor tudi Angleži, katerim je izmed naseljencev največ, svoje zastopnike. Vrhovna oblast čez deželico pa je v rokali angleške kraljice.

Med Angleži in Buri traja že blizu tr mesece krvav boj. Angleških naseljencev se je čimdalje več naseljevalo, in Bure je jelo skrbeti, kajti ti so vedno več zahtevali zase, za druge pa nič ali prav malo. Angleži so namreč ondi živeli, ki se vedno menjava, in ki ima namen, kar

kmetijstva na Kranjskem gotovo prvo mesto, in zato si je prav lahko v duhu predstavljati, koliko odpade potem v tem oziru na njo.

V Avstriji so še jednake kmetijske dežele tudi Koroška in Bukovina. Možno je, da primerjamo kranjsko deželo glede te stroke s tema dvema deželama. Po velikosti sta obe jednaki, samo podnebje je pri nas nekoliko milejše. Dá se pa tudi Kranjska primerjati s Slezijo, Primorjem in Dalmacijo. V Sleziji cenijo nad pol milijona prebivalcev, podnebje pa je približno ravno tako, kakor je pri nas na Gorenjskem. Primorje je manjše od Kranjskega, a je za približno 200.000 prebivalcev bolj obljudena od naše dežele, Dalmacija pa je po številu prebivalcev primeroma ravno tako velika, kakor kranjska zemlja, nasproti je pa po velikosti nekoliko obsežnejša. Ako imata i zadnjeimeno-vani deželi ugodnejše podnebje, zato se zamorete pobahati z rodovitnimi travniki. V naravnih ozirih sploh je velika razlika med zgoraj omenjenimi deželami v primeri s Kranjsko, vendar smelo trdimo, da je naše kmetijstvo in živina z ono v teh deželah razmeroma na enaki stopinji.

Oglejmo si najprej živino, ki je poslala temelj dandanašnjemu blagostanju v premnogih avstrijskih deželah. Goveje živine je na Kranjskem okrog 250.000 repov, Koroška je v tem oziru bogatejša, namreč za okroglih 80.000 repov, dasi ima le 110.000 hektarjev travnikov v primeri s Kranjsko za 50.000 hektarjev manj. Mnogo več živine je v Bukovini, okrog 250.000 repov, akoravno imajo i ondi manj travnikov, ko pa pri nas, namreč 130.000 hektarjev. Glede govedoreje zavzemajo Korošci med štirimi deželami prvo mesto, zakaj manj jih je po številu, manj travnikov imajo, in vendar redé več goved,

mogoče hitro si pridobiti premoženja in je potem drugod uživati. Vmešavali so se vedno bolj v notranje zadeve Transvala. Kar so sklenili in potrdili Buri ter hoteli potem izpeljati, ovrgli so jim v Londonu in boljši del zahtevali za Angleže, slaběji pa za domačine. To seveda miróljubni Buri niso mogli prenašati.

Lakomnost in nenasitnost Angležev je torej izzvala končno vojno v Južni Afriki, kjer se je prvokrat vnel krvav boj med belokožci. Buri, katerih njih pradedge so bili bajé iz Holandskega, so sicer skromen in miren naródič, dokler jih nihče ne draži, a grozen sovražnik so, kadar jim gre za svobodo zlata in diámantov najbogatejše dežele. V nestetih bojih z divjimi afričanskimi rodovi so si pridobili toliko izvežbanost v bojevanju, da jih smatra ves svet za najizvrstnejše strelce in imenitne jezdece. Kamikoli pomeri Bur svojo puško, tam gotovo zadene. Pogánfni in hrabri so kakor levi, saj se jim je boriti za svoje zlato domovino in pravice svojih pradedov. To kažejo dan za dnemom v mnogobrojnih bitkah, kjer padajo angleški vojaki kakor muhe. Tudi burske ženske so jako pogumne in se nekatere — pravijo okrog 500 — udeležujejo boja.

Angleži imajo ondi jako težavno stališče, kajti vsa Južna Afrika je njim sovražna. Poleg tega jim je ozemlje neznanó, in vojna taktika Burov tuja. K temu pride še

in sicer lepšega plemena. Tudi Slezijski so pred nami. Polovico manj zemlje imajo, travnikov le petinko od naših, pašnikov le četrtinko, pa vendar premorejo skoro toliko goveje živine, namreč okrog 200.000 repov. Dalje sledi.

V Kranju dne 13. prosinca.

Notranjepolitični položaj. Nekaj časa sem si razni ministrski predsedniki na Dunaju kar podajajo kljuko. Odkar je bil vpeljan Badenijev novi volilni red, in je v državno zbornico prišlo nekaj novih mož, ki vsako stvarico vladi ne morejo kar tebi in meni nič tako dovoliti. Od leta 1897. ni miru v državni zbornici. Enkrat delajo kaki vladi sitnosti Nemci, drugikrat pa v desnici se nahajajoči Slovani. Zato je jako težko biti ministerski predsednik. Badeni je dal Čehom majhno drobtinico v obliki jezikovnih naredeb, pa so vpili in razgrajali Nemci. Klani jim jih je vzel zopet nazaj, tedaj so se se mu vpri Čehi. In o božiču je moral pobrati Klari svoja šila in kopita ter se umakniti na svojo prejšnje mesto v Gradec. Njegov naslednik je železniški minister Wittek, ki pa tudi nima prav nič upanja, da se obdrži. Govori se, da hoče cesar poveriti sestavo novega ministrstva pl. Körberju, ki naj ima glavno nalogo, dognati češko-nemško spravo.

Deželni zbori. Češki, gališki, gorenje- in dolenc-avstrijski, solnograški, kranjski, koroški, štajerski, moravski in slezijski so bili sklicani na dan 29. grudna 1899. leta. O kranjskem deželnem zboru bomo na kratko poročali prihodnjič.

Naš prestolonaslednik Fran Ferdinand d' Este se je pred prazniki zaročil z grofico Zofijo Chotekovo, tako se zatrjuje.

Vojni minister avstrijski Krieghammer potrebuje zopet vojakov. Pravijo, da jih hoče skoro podvojiti, namreč za 51.550 mož, kar bo veljalo 400 milijonov kron.

občeznana nesposobnost angleških vojakov, ki so razvajeni in mehkužni ter za boj nesposobni, ako niso sili. Nasproti temu pa so Buri pravi pravcati moderni Spartanci.

Vojna se je začela s tem, da so Buri prekoračili mejo Natala, zasedli vrhove Ingogo ter prerezali železniško zvezo. Vrhovni poveljnik angleške vojske, ki je štela spočetka 10.000 mož in 12 topov, je bil general Buller, zapovednik Burov pa je general Joubert. Angleži imajo vsega vkup 150.000 Burov za nasprotnike in vkljub svoji mogočnosti ne spravijo v vseh delih sveta primernega števila vojakov skupaj. Občno mnenje je, da se začne kmalu drobiti angleška svetovna oblast, in prva skala, ob katero so nalleteli, je Južna Afrika. Angleži sami pripoznajo, da bode po njeni izgubi njih slave konec.

Dne 20. vinotoka je poslala angleška vlada zopet 36.000 svojih vojakov v Transval. Prva huda bitka se je vnela dne 29. vinotoka pri Ladismitu, mestecem z 12.000 prebivalci. Buri so ondaj vjeli 2250 angleških vojakov. Začetkom meseca listopada je štela Bullerjeva armada 60.000 mož. Dne 19. listopada imeli so Buri že toliko vjetnikov, da se je odpeljalo v Ladismit pónje dvajset vagonov. Okrog 25. listopada upri so se nekateri bližnji sosedje, po imenu «afrikanderji», ki tudi močno vzdihujejo pod angleškim jarmom. Slava Burov se nagiblje od zmage do zmage. Pri Strombergu so Buri vjeli in pobili okrog

Vojna v Južni Afriki. O tej zadevi govorimo na drugem mestu, na kar opozarjamo cenjene čitatelje. Naj-novejše vesti so za Bure jako ugodne. Angleži so zelo potrti, ker ne dosežejo nobenega večjega uspeha.

Dopisi.

Iz kamniškega okraja. Pri nas okrog se že dalje časa govori, da bode izšel v Kranju nov slovenski časnik, ki bo služil zlasti Gorenjcem. Prosil bi Vas, gospod urednik, da bi se list kolikor mogoče potezal za koristi ubogega kmeta, saj vsakdo vé, da so potreščine istega dandanes gotovo tri- do petkrat tako velike, kakor so bile véasih. K ogromnim davkom, pod katerimi kornaj vzdihujemo, k slabimi letinami, se ponavadi pridružuje še veliko slovenskih časnikov, ki ali nalašč nočejo pisati v pravi luči o žalostnem položaju našega kmetovalca, češ, da se nam kmetom itak dobro goditi ne sme, ali pa sploh nimajo pravega smisla in srca za nas. Nasi travniki in naše polje, katero nas ima preskrbeti z vsem, se ne dadó povečati. Zatorej mora dandanašnji vsak umen gospodar gledati na to, da mu zemlja več rodi, kakor je njegovemu očetu, gledati mora, da svoje polje, svoje travnike kolikor mogoče izboljša. V nekaterih krajih ni to ravno težavno. Koliko močvirnatih travnikov se dá s prav malim trudom osušiti, samo par jarkov je treba, in travnik je izboljšán za tretjino vrednosti. Tudi marsikatero polje se dá z napeljavanjem vode v kratkem času za polovico izboljšati, in zanikern je gospodar, ki tega po svojih močeh ne stori. Toda povsodi ni tako. Velikokrat posameznik sam záse ne more uspešno delati. Tu je treba združene pomoči. Kmetijska družba kranjska je v to svrhu že dovolj storila. Ona razpošilja namreč kmetom jako koristne in poučne knjizice, kako treba v takih in enakih slučajih ravnati. V svesti smo si lahko, da bi naša vzorna kmetijska družba, ki za-

2000 mož. Razume se samo ob sebi, da tudi Angleži neumorno delujejo na to, da bi ostali zmagovalci. Njih uspehi so bili dosedaj uprav malenkostni, saj morajo od daleč dobivati prepotrebna živila v Južno Afriko. Sedem častnikov in 500 mož dela neprestano, da odpošiljajo živila za štiri mesece. Kako ogromno troške imajo Angleži z živili, naj kažejo sledeče številke: Na bojišču imajo vsega vkup 116.000 mož in 51.000 konj, oziroma mul. Ta množica potrebuje za štiri mesece: 12 milijonov funtov mesa v pušicah, 400.000 funtov kave, 200.000 funtov čaja, 2.200.000 funtov sladkorja, 800.000 funtov sočivja, 400.000 funtov soli, 360.000 pušic zgoščenega mleka in okoli poldrugi milijon funtov skuhanega sadja. Nadalje treba 80.000 galon ruma, 12.000 steklenic žganja, 32.000 steklenic vina ter 40.000 funtov tobaka. Poleg tega potrebujejo še velikanske množice čokolade, prepečencev, popra i. t. d. Za živino rabijo 25.000 ton mrve, 31.000 ton ovsá in 3000 ton otrobov. Koliko vse to stane in k temu še prevoz preko morja, ki se računí na tri tedne, si lahko vsakdo primeroma izračuni.

Danes, ko pišemo te vrstice, je sreča povprečno na strani Burov, s katerimi sočuvstvuje ves izobraženi svet. Na tisoče denarja se je iz Evrope že odposlalo v Transval za svobodo se borečim Burom. Odslej hočemo podrobneje poročati o stanju vojske v Južni Afriki.

vzema odlično mesto med vrstnicami v Avstriji, gotovo še veliko več storila, ko bi jo kmetje izdatneje podpirali s pristopom. Zatorej, kmetje, vaša dolžnost vam narekuje, da vsak, komur dopuščajo sredstva, oglasi isti svoj pristop. Sešasoma bode seveda potreba misliti tudi na drugo pomoč. Država v prvi vrsti pa tudi dežela bo morala globoko poseči v žep, da se reši glavni steber države, t. j. kmet. Priporočani bi se najtopleje ravno sedaj gospodom deželnim poslancem, ko imajo opraviti v deželni zbornici, da na nas ne pozabijo. Vlado bo treba vnovič opozarjati, v kako težavnem položaju se nahaja naš kmet. Trkati in drezati je treba, potem se nam morajo enkrat odpreti vrata pomoči. K.

Iz Cerkelj se nam poroča, da je sedanji župan gospod Fran Kepic odložil županstvo. Vzrok odstopu je povzročil gospod J. s svojim spletkarjenjem, vsled česar je tukajšnje prebivalstvo močno ogorčeno. Svetovali bi gospodu J., naj se rajši briga za svoj posel in pusti občane v miru s svojim spletkarjenjem. C. kr. okrajno glavarstvo v Kranju je izročilo županske posle namestniku gospodu J. Zamenu, ki ima naloz, razpisati novo župansko volitev. Upati je, da bode naš župan zopet izvoljen.

Novičar.

Na Gorenjskem.

Čenjenim našim čitateljem! Danes smo v prijetnem položaju, da razveselimo drage Gorenjce s prvo številko «Gorenjca». Naj se nam blagovoli oprostiti, ako si usojamo — akoravno že tako pozno — vsem prijateljem in sodelovalcem našega lista izraziti najprisrčnejša voščila ob letošnjem novem letu 1900. List bi moral iziti že 5. dan t. m., a nepričakovane in obilne priprave v novourejeni tiskarni so povzročile, da do tega časa lista nismo mogli izdati. Potruditi se hočemo zanaprej ustreči čenjenim naročnikom njih vsakovrstnim željam in prošnjam.

Nova tiskarna v Kranju. Da smo sploh mogli izdati današnjo številko «Gorenjca», bode se mogoče čudno zdelo marsikomur. V Kranju smo dobili namreč od novega leta sem novo, z modernimi črkami in stroji urejeno tiskarno, kar je seveda velik napredek za naše mesto in sploh za celo Gorenjsko. Nov veliki stroj, ki je v stanu tiskati vsako tiskovino, je postavil domači ključavničar iz Kranja, gospod Josip Štirn, akoravno tiskarskega stroja poprej še nikoli videl ni, s tako natančnostjo, da je zamogel taisti takoj tiskati. — Dosedanji lastnik tiskarne v Kranju, gospod Ignacij Resch, je odstopil svojo tiskarsko obrt dvema gospodoma in bo še nadalje vodil samo svojo knjigoveznicu. — Kdor vé, koliko dela povzroča ureditev nove tiskarne, tedaj bode gotovo izpregledal, da se pri ogromnem delu v tiskarni še niso mogli razposlati reklamni listki, kar se bode seveda zgodilo v kratkem. Zatorej opozarjamo slavno občinstvo na Gorenjskem, da se v bodoče obrača v tiskarskih potrebah na tiskarno v Kranju.

Osebnosti. Gospod kapelan Ivan Renier zapusti v kratkem naše mesto, ker odide na Dunaj. — Učitelj verouka na gimnaziji v Kranju, gospod dr. Fran Perne, je dobil naslov «profesor». — Lambergerjev kanonikat pri ljubljanskem kapitelju je podeljen gospodu dr. Frančišku Lampétu.

Kranjski dekan gospod Anton Mežnarec praznoval je dne 27. grudnia 1899. l. petindvajsetletnico svojega delovanja kot mestni župnik in dekan. Pri tej priliki so gospodu častitili: okrajni glavar, župan, občinski svetovalci in zastopniki uradov ter dekanijske duhovščine. Dekan Mežnarec služi že 42 let kot duhovnik, od teh je bil skozi 17 let kooperator in sedaj 25 let kot župnik-dekan v Kranju. Po loknico mu je napravilo moško pevsko društvo v Kranju.

Občni zbor «Gorenjskega Sokola» bode prihodnjo soboto dne 20. t. m. ob polu 9. uri zvečer z občajnim dnevnim redom.

Veselico napravi Narodna čitalnica v Kranju danes v soboto dne 13. prosinca t. l. v svojih prostorih. Na vspeh je petje, vmes pa igra godbeni klub, ki nastopi prvič. Na zadnje pa bo ples. Začetek ob polu 9. uri zvečer. Vstopnina je prosta. Pristop imajo le čitalniški udje in po njih upeljeni gostje.

Občni zbor prostovoljne požarne brambe v Kranju vršil se je kakor običajno 23. grudnia 1899. l. ob mnogobrojni udeležbi društvenikov. Načelnik gospod Fock je pozdravil navzoče, na kar sta poročala blagajnik in tajnik o svojem delovanju, katera poročila so se vzela odobrujé na znanje, posebno poročilo blagajnikovo. Požarna bramba kranjska obstoji od leta 1879. in si je v tem času nabavila potrebnega orodja nad 12.000 kron, kar je vse plačano, in kakor je poročal blagajnik pri občnem zboru, se nahaja v blagajnici gotovine nad 2000 kron in v podporni blagajnici približno tudi toliko. Pri točki «volitev novega odbora» vnel se je hud razgovor, ker je takoj načelnik Fock naznanil navzočim društvenikom, da nove izvolitve nikakor ne vsprejme. Govorilo se je, da mestna občina kranjska že večletni prošnji društva za povečanje gasilne shrambe ne ustreže. (Kolikor je nam znano, daje mežna občina v ta namen vsako leto gotovo svoto. Opomba uredništva.) Ravnotako odklanja izvolitev podnačelnik gospod J. Šumi z ravno istim izgovorom. Ker se navzoči društveniki niso hoteli odzvati volitvi drugega načelnika, se je občni zbor razšel in določil na nedoločen čas. — Zeleti je, da se stvar glede na koristi društva, kmalu poravnava, kajti občini z ozirom na sedanje občinske doklade tudi ni mogoče naenkrat toliko svoto dovoliti, kajti stroški za zgradbo nove shrambe bi znašali približno 4000 kron.

Godba na lok požarne brambe v Kranju svirala je na Silvestrov večer v hotelu «Nova pošta» pod vodstvom kapelnika gospoda Skrivaneke. Čeravno pouk traja šele nekaj mesecev, vendar so se točke izvajale z veliko spretnostjo in v splošno zadovoljnost občinstva. Priporoča se slavnim društvom, da se pri veselicah izvolijo na njo ozirati.

Nov otroški vrtec je dne 2. prosinca t. l. otvorila osrednja družba sv. Cirila in Metoda v Tržiču vsled prošnje več ondotnih stanovalcev. Družba je najela v hiši št. 84 na glavnem lrgu potrebne prostore in nastavila kot učiteljico izprašano otroško vrtnarico, gospodično Nežiko Storal, vodstvo vrtca pa poverila gospodu nadučitelju Josipu Kraglu. Ta otroški vrtec je bil jako potreben, in družba se ni ustrašila novih bremen. Slovenci, podpirajte to prekoristno družbo!

Novo vremensko postajo druge vrste je ustanovil c. kr. osrednji zavod za meteorologijo (vreme) in zemeljski magnetizem na Dunaju v Radovljici. Voditeljstvo je izročeno c. kr. evidenčnemu geometru (zemljemeru) prvega razreda, gospodu Henriku Hohnu.

Sneženi plaz je zakril v noči od 29. na 30. grudnia l. l. v Srednji vasi pri Radovljici hišico Lovrenea Skantarja. Poleg tega je bilo škode na jlovih in mlinih več posestnikom okoli 600 kron.

V Škofji Loki je prevzel kavarno gospod Fr. Šplihal.

Kamniška čitalnica je imela dne 31. grudnia 1899. l. svoj občni zbor. V odbor so bili izvoljeni naslednji gospodje: Josip Močnik predsednikom, Ivan Fajdiga podpredsednikom, Anton Pintar blagajnikom, Hinko Rebolj tajnikom, Josip Stele knjižničarjem; Drol, Mesner, Žargi in Jensko pa odbornikom.

Podaljšanje kamniške železnice je postala v sedanjem času jako važna stvar. V ta namen so se zbrali

koncem meseca listopada lanskega leta v hôtelu Fišerjevem v Kamniku razni veljaki kamniškega in brdškega okraja na posvetovanje, na katerem so se izrekli za dve progi, namreč za ono do Gornjega grada in za ono do Vranskega. Tudi se je na tem sestanku izvolil ožji odbor, ki naj bi vse potrebno ukrenil. O tem velevažnem načrtu hočemo v jedni prihodnjih številkih še nadržneje razpravljati.

V Domžalah — pravijo — da dobi ondotna zasebna nemška šola, h kateri je dosedaj izdatno prispeval Slovenec toli sovražni »šulferajn«, pravico javnosti. Naše mnenje je, da bi se Slovencem, katere bi potem lovili v to šolo, da jim vcepijo nemškega duha, storila velika krivica, ko bi se pešiči ondotnih Nemcev dala taka ugodnost, dočim prosí na Koroškem, Štajerskem in Primorskem na tisoče in tisoče slovenskih starišev že cela desetletja za svojo »deco javnih šol s slovenskim poukom.

Na Kranjskem sploh.

Izpraznjeni deželnozborski mandat iz trgovinske in obrtne zbornice kranjske po umrlem gospodu Ivanu Perdanu se izpopolni dne 20. prosinca t. m.

«**Ruskij kražok**» se imenuje društvo, ki so ga te dni ustanovili v Ljubljani. Namen mu je, pospeševati učenje ruskega, oziroma kakęga drugega slovanskega jezika.

«**Slovensko šolsko Matice**» so ustanovili v Ljubljani dne 23. grudna 1899. leta. V osnovalni odbor so voljeni sami priznani šolniki.

Na Koroškem.

Deželne naklade se zvišajo letos vsled ogromnega primankljaja deželnega zaklada koroškega od dvajset na petdeset odstotkov.

Za slovensko šolo je prosil krajni šolski svet na Brnci pri Beljaku. Nemce to močno jezi in hočajo jo siloma preprečiti, čeravno je do nje še jako daleč.

«**Mir**» postal je z novim letom tednik in izhaja vsak četrtak po prejšnji ceni.

Na Štajerskem.

Občinske volitve so za Slovence ugodno izpadle v Selnici ob Muri. V novem občinskem zastopu sedita samo dva Nemca.

«**Domovina**», v Celju izhajajoč tednik, izhaja po novem letu po dvakrat na teden vsled odprave časniškega koleka.

Šolskim nadzornikom so imenovani na Spodnjem Štajerskem gospodje: Jožef Supanek, Jožef Vodušek, Fran Dreflak, Fr. Fritsch, J. Ranner, dr. Janko Bezjak. Proti zadnjemu gospodu se repenčijo nekateri Nemci, češ, da je preveč slovanskega mišljenja.

Na Primorskem.

Redni občni zbor «Naše straže» se bode vršil jutri v nedeljo dne 14. prosinca ob 11. uri dopoldne v Trstu v Slavjanski čitalnici.

Goriško veleposestvo je izvolilo namesto odstopivšega grofa Alfreda Coroninija deželnim poslancem župana tolminskega Oskarja Gabrščka. Lahi so s svojim vrinjen-cem pogoreli.

Novo razglednice v prid družbi sv. Cirila in Metoda je izdal gospod S. Skrinjar v Trstu. Razglednice so práv lično izdelane.

Prodrli so Hrvatje pri občinskih volitvah v veliki občini Kastvi, kakor tudi v Boljunu.

Križem sveta.

Učitelji pri poštah. Poštna ravnateljstva so izdala naredbo, vsled katere učiteljev ne bodo več vsprejemali k poštam, ker učiteljev primanjkuje na šolah.

Kdaj prične novo stoletje? Neki list v Trstu pojasnjuje to tako-le: Posebno v zadnjem času se večkrat ponavlja vprašanje: kdaj prične novi vek, ali leta 1900, ali leta 1901? Na prvi h'p se zdi stvar jasna. K desetorici jabolk spala tudi deseto jabolko in k stoletju tudi leto 100, torej je leto 1900. še zadnji del devetnajstega stoletja. Nekaterniki so res tega mnenja ter bodo začetek dvajsetega veka obhajali šele 1. prosinca 1901. Z zgodovinskega stališča pa ima stvar vse drugo lice. Karol Veliki je namreč proglasil leto 800. kakor začetek devetega stoletja. Rešitev se vrti okoli vprašanja, kdaj je bil Kristus, od čegar rojstva smo začeli šteti novo dobo, ali v letu 1. ali pa v letu 0. Ako v letu prvem, kar je vsekako naravnejše, oziroma osem dni pred začetkom prvega leta, potem spada leto 100 k prvemu, oziroma leto 1900. še k staremu devetnajstemu stoletju. Pa kakor rečeno zgodovinska navada je predružajčila položaj. Nemški zvezni svet je celo v javni seji sklenil, da je letošnji prvi prosinca uradno smatrati začetkom devetnajstega stoletja. Tudi papež je ukazal, da je začetek novega veka praznovati dne 1. prosinca leta 1900. s polnočno službo božjo, a da se ima ta svečanost ponoviti prihodnje leto za tiste, ki bodo šele s 1. prosincem 1901. leta obhajali zoro novega leta.

Gospodarske stvari.

Mestna hranilnica v Radovljici. V mesecu grudnu 1899. l. je 130 strank vložilo 58.199 K 64 h, 81 strank vzdignilo 32.332 K 32 h, 16 strankam se izplačalo posojil 20.906 K, denarni promet 147.133 K 52 h.

G. kr. kmetijska družba kranjska je sklenila, da bode izkušala kupčijo s čistokrvno plemensko živino podpirati tako, da ustanovi nekako posredovalnico za prodajo plemenske govedí. Glavni odbor bo vodi zapisnik plemenske živine, ki je po deželi naprodaj, ter bo kupčevalcem, ki želé tako živino, postregel z naslovi. S primerno reklamo bo izkušal tuje kupčevalce privabiti v deželo. Da bode možno sestaviti zapisnik, pozivljajo se posestniki take živine, naj sporoče glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe število plemenske govedí, ki je naprodaj, pleme, starost in približno težo posameznih živinčet ter množino mleka, ki ga dajejo posamezne krave. — Družba je sklenila dalje, izdajati «Kmetijsko knjižnico». Kot prvi zvezek je izšel »Gnoj in gnojenje«, ki stane s poštnino vred 40 vinarjev. — Družba vložila je tudi prošnjo na c. kr. poljedelstvo ministerstvo za prispevek k upravnim troškom, ki ga daje vsem drugim družbam.

Kronska veljava se je upeljala v naši državi z novim letom namesto prejšnje »avstrijske«. Vsi javni računí kakor tudi zasebni se morajo odslej naprej voditi v novi kronske veljavi. V uradih šteje in plačuje se samo po kronah in ne več po goldinarjih. Tudi razna društva, družbe, posojilnice i. t. d. so si uredili po tem svoje račune. I naš list se je hočeš-nočeš zaradi jednoličnosti oprijel te novotarije. Treba bo torej zlasti kmetskemu ljudstvu, ki se bo težko ločilo od starih goldinarjev in krajcarjev, pri različnih računih dobro paziti na to izpremembo.

Stari krajcarji in polkrajcarji so stopili z novim letom iz veljave. Kdor jih do tega časa ni spravil v promet ali oddal, tisti jih ne more več oddati.

Izpremembe pri poštnih pristojbinah je izdalo trgovinsko ministerstvo po naredbah, ki so veljavne od novega leta sem. Vsled vpeljave nove kronske veljave se povisajo poštno pristojbine v mednarodnem in tuzemskem prometu. Najvažnejše pri tem je, da so se dopisnice podražile od štirih na pet vinarjev. Glede pristojbin za pisma velja sledeče: Navadna pisma bodo se tudi v bodoče

frankovala, izprememba je le pri priporočilnih (rekomandiranih) pisnih, in so podražena za pet vinarjev. Pri-
stojbine za tiskovine, tehtajoče do 150 gramov, so cenejše
za en vinar. Dalje je na deželi in v krajih, kjer ni državnih
pošt, dostavnina odpravljena. Ta je znašala za vsako stranko
od pisma dva vinarja, od dopisnic in časnikov po en vinar.
V brzovarnem prometu v tuzemstvu ostalo je vse pri starem.
Ob enem izdale so se nove pisemske znamke (marke),
glaseče se na vinarje namesto na prejšnje krajcarje. Stare
dopisnice veljajo še zanaprej, treba jim je dodati samo
znamko za en vinar. Država računa s temi izpremembami
na dohodek 38 milijonov kron na leto, katerega hoče
porabiti za izboljšanje plač poštarjem, ki že leta in leta
in leta prosijo zanj. Razven tega se bode poštarstvo na
deželi, ki je docela zastarelo, primerno preosnovalo, in se
bodo troški za to pokrili z dohodki zgoraj omenjenega
podražnja.

Domača knjižnica.

Nov mladinski list je zagledal beli dan pod naslovom
-Zvonček-, ki obeta postati najzabavnejši list za slovensko
mladino in neprecenljive koristi za slovenske stariše in
učitelje. List izdaja in zalaga -Zaveza slovenskih učiteljskih
društev-. Naročnino vsprejema gospod Luka Jelenc, učitelj
v Ljubljani. Velja za celo leto samo pet kron.

Tržne cene v Kranju.

Dne 8. t. m. plačevalo se je za 100 kilogramov pšenice
17 kron, rži 15 kron, prosa 14 kron 25 vinarjev, ovsu 12 kron,
ječmena 14 kron, ajde 16 kron, deteljnega semena 100 kron.

KAROL FLORIAN

trgovina s knjigami, galanterijskim blagom, muzikalijami in godbenim orodjem
v Kranju, glavni trg

priporoča svojo veliko zalogo pisalnega orodja, šolskih in
drugih knjig, vsakovrstnega papirja, kuvert, posetnic (vizitnic)
in galanterijskega blaga.

Tudi sem preskrbel veliko zalogo godbenega orodja in strun
in prodajam vse po najnižji ceni. 14-1

Gospodom učiteljem in prekupovalcem pri šolskih
knjigah deset odstotkov popusta.

Kavarna in restavracija A. KREUZBERGER v Kranju

oddaja v drugo rčko naslednje časopise:

Neue Freie Presse
Grazer Tagblatt
Agramer Tagblatt
Laibacher Zeitung
Südsteierische Post
Deutsche Wacht
Das Interessante Blatt
Das Buch für Alle
Die Zeit
Slovenski Narod
Slovenski List

Slovenec
Kmetovalec
Humoristische Blätter
Münchener Fliegende Blätter
Simplicissimus
Der Floh
Megendorfer Blätter
Die Jugend
Wild und Hund
Wiener Börsen-Courier.

20-1

Gostilna „pri Triglavu“

v Kranju

se odda v najem.

Najemni pogoji pri lastniku Vinkotu Majdiču v
Kranju. 18-1

C. kr. priv. avstrijska zavarovalna družba

„DUNAV“

na Dunaju

zavaruje najcenejše in najsigurnejše
proti škodi po požaru pri premičnem
in nepremičnem imetju, proti škodi
pri prevažanju blaga, nadalje za
življenje na razne načine.

Natančnejša pojasnila daje

RUDOLF KOKALJ

19-1 glavni zastopnik «Dunav»-a v Kranju.

Hotel „Nova pošta“ Hotel

v Kranju

v sredini mesta, z lepimi sobami za tujce, dobro kuhinjo in pristnimi
pijačami, se priporoča.

Tudi preskrbuje lahke in težke voznje na kolodvor in v okolico.

Fr. Ks. Sajovic

posestnik hotela.

12-1

Išče se dobro ohranjen voz

(na pol pokrit).

7-1

Pojasnilo daje iz prijaznosti upravnistvo „Gorenjca“.

Mlad gospod

bogat trgovec v bližnjem slovenskem trgu, s precejšnjim premoženjem

• išče si zale neveste •

vsled pomanjkanja znanja. Ona naj ima vsaj nekaj gotovine, mora biti izobrazena ter zna dobro kuhati in gospodinjiti. Gospodične imajo prednost. — Jamči se stroga tajnost. 5

Resne ponudbe s sliko je poslati pod «Resen gospod» na upravnistvo «Gorenjca» v Kranju.

Učenec

se sprejme pri H. Suttnerju, urarju v Kranju. 1-1

Naznanilo.

Častiti duhovščini in slavnemu občinstvu si usojam javiti, da sem prevzel

zastopstvo c. kr. priv. vzajemne zavarovalnice proti požaru v Gradcu

in prosim, da se blagovoli v zadevah zavarovanja na mene obračati.

Z velespoštovanjem

Ferdinand Hlebš

trgovec in posestnik na glavnem trgu v Kranju.

2-1

Josip Stirn

ključavničar v Kranju 10-1

priporoča vsa v njegovo stroko spadajoča dela po najnižji ceni.

2 konja, za domače delo dobro porabljiva, se prodasta po nizki ceni. 6-1

Kje? se izv. v upravnistvu „Gorenjca“.

P. n.

Prečastiti duhovščini kakor tudi slavnemu občinstvu priporočam veliko

zalogo vosčenih sveč

(Jamči za 1000 kron), vosčenih zavitkov, finih medarij in drugih v ta vrst spadajočih izdelkov.

Garantirani pitanec lastnega pridelka.

Z uljudnim spoštovanjem
Sifrerjev naslednik **Janko Šihut**
voščar in medicar v Kranju.

M. PIRC

trgovina z mešanim blagom tik Zupaijske cerkve v Kraju

priporoča

svojo zalogo raznovrstnih tkanin, zlasti

o o o domačega platna o o o

slavnemu občinstvu v mestu in na deželi.

14-1. Ob jednom opozarja na svojo

barvarijo v Kranju, Savsko predmestje št. 27.

Ivan Majdič

v Kranju

13-1

priporoča

svojo trgovino s specerijskim blagom, žitom in deželniimi pridelki.

Zaloga pravega dovskega mavca (gipsa), kakor tudi Roman- in Portland-cementa.

Emil Brandt

slašičar v Kranju

priporoča ob predpustnem času, o priliki veselic, ženitovanj, krstov, imendanov i. t. d. bogato finih zalogo najfinjših tort, bonbonjerov, strappo, bonbonov, figur in drugega vsakovrstnega blaga.

Naročila se izvršujejo točno in po ceni. — Pošilja se z vsako pošto.

Gostilničarji in trgovci dobé znaten popust.

Vsako nedeljo sveži krofi!

Vsako nedeljo sveži krofi!

Vsprejme se tudi učenec iz boljše hiše.

Zahvala.

Dne 1. listopada sem jaz podpisani, zavarovan pri Dunajski zavarovalni družbi, pogorel in sem dobil vso zavarovalnino popolnoma izplačano. Pri cenitvi (šacvanju) se je posebno gospod **Fran Ks. Sajovic** iz Kranja záme potegnil in pripomogel, da sem vso zavarovalno svoto prejel, zato se mu tu javno zahvaljujem.

Ob enem to pošteno in dobro družbo, katero gospod Fran Ks. Sajovic („pri Mubiju“) v Kranju zastopa, vsakemu gospodarju najtopleje priporočam.

3-1

V Srednji Vasi pri Št. Juriju.

Andrej Fende
po domače Jurček.

Potrjuje resnico:
Matevž Barle, župan.

Franc Okorn, svetovalec
priča.

Jože Kristanc
priča.

Tudi se naznanja, da ta družba sedaj najceneje postreže in daje vse natanke svete gospod Franc Ksaver Sajovic („pri Mubiju“) v Kranju.

Ivan Jagodic

slikar in fotograf v Kranju
se priporoča

v naročitev vseh v to stroko spadajočih del, posebno opozarja sl. meščanstvo, kakor sl. občinstvo po deželi na portrete do naravne velikosti s kređo, pastelnimi, akvarelnimi in oljnatimi barvami po primerno nizkih cenah. 15-1

VILJEM KILLER v Kranju

trgovina z železom, kuhinjskim orodjem in specerijskim blagom.

Velika zaloga Roman- in Portland-cementa, železniških šin, storja, dratu, žbljev ter sploh vseh potrebščin za zidanje. 16-1

Raznovrstno orodje za rokodelce, kot žage, pile, kladiya, nože, sekire i. t. d.

Prodaja vsakovrstnega železnega, cinkastega, pocinjnega, medenega in pakfongastega pleha.

— Vsakovrstne železne peči in štedilnike. —

Zaloga zribanih in suhih barv.

H. SUTTNER

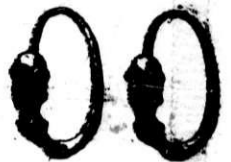
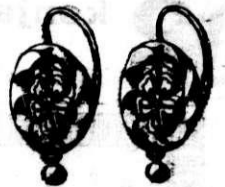
urar v Kranju

poprej SPRACHER, zraven lekarne

priporoča svojo največjo zalogo vseh vrst

žepnih in stenskih ur, zlatnine in
srebrnine za neveste, bogato izbir prstanov,
brošk, uhanov i. t. d.

Optične blage, kakor
nanosnike, očala, barometre,
termometre i. t. d.

Darila za vsako priliko, orodje iz china-srebra, kakor tudi jedilno orodje.

GENSKI poštni presto. Poprave so točno in cene izvrše.